

KÉT ÁRUHÁZ-NOVELLA

TOLNAI OTTÓ

TARZAN AZ ÚJVIDÉK ÁRUHÁZBAN

— Az előbb leengedtem az autóablakot, hogy egy kis friss levegőt szippantsak, és közben fel találtam pillantani a várra — mondta a vörösesszőke férfi ide-oda rakosgatva bőrkesztyűjét a fehér asztalterítón. — Hirtelen berántottam a fejemet: tán valami ködbe fojtott középkori városkába tévedtem, tán valami ködbe fojtott városkában *élek?*! Tudod, sosem is sikerült túltennem magamat azokon a sötét metafizikai kategóriákként csillanó, tühegyes, német tornyokon (Pedig nincs kizárva, csak azért fogyasztják őket olyan karcsúra, mert úgy olcsóbb.) Akár a tüskék. Mindig úgy éreztem: szúrják az isten talpát. És az isten egy óriás sünnnek képzei a földet, egy óriás sünnnek, amelyen neki vérző talpakkal kell sétálnia végtelen . . .

— Mi a fenét kerestél a Duna-parton? — kérdezte a lány ajkát kenegetve egy csöpp porcelántégelyből.

— A Halpiacnál rosszul fordultam be, mindig megzavar az a sárga börtönfal, és kénytelen voltam kihajtani a Dunához. Váratlanul találkozni a folyóval olyan, mint meghitt ismerőssel találkozni, megérezni illatát, testmelegét: majdnem elmentem vele, majdnem belehajtottam.

A férfi a csöpp, drága tégelyre meredt. Isteni edényke, gondolta, emlékezett, már többször elmesélte a lány: a marokkói király gyógyszerészétől kapta, aki gyerekkori pajtása. És olykor ősszel hazautazik, és sír, sír az esőben . . .

— Nézd csak — mondta táskájába pottyantva a tégelyt.

— Mit?

— Nézd azt a pincért. Mintha most, az előbb öntötték volna a kabátját, érintetlen gipszből.

— És nézd, a karján a szalvétáját is! Érintetlen gipszből. A vendéglátóipari múzeumokban állnak így a pincérek...

— Hívjuk ide, próbáljuk ki, összerepedezik-e, ha megmozdul.

— Valóban, ideje rendelnünk valamit. Mit kérsz? Teát? A múltkor tűrhető volt a teájuk, nem a leveses fazékban főzték.

— Teát — mondta a lány — meg tudod, mit?

— Nem. Mit?

— Szalagsajtot — mondta váratlan komolysággal.

— *Szalagsajtot?* — kérdezte döbbenten a férfi, aki már évek óta nem hallotta, nem használta ezt a kifejezést, aki már évek óta nem látott szalagsajtot. Az igazság az, hogy nem is szereti különösebben, ahogy a túlfüstölt húsokat sem.

— Igen, *parenycát* — mondta a lány, akárha valami másik dimenzióba tűnve. — Egyszer az egyik pesti kávéházban láttam egy nőt: ült az asztalnál, és órák hosszat le-föl tekerceselte a fatálcán levő kis szalagsajtot, tekerceselte mind idegebben, mind gyorsabban. Majd hirtelen felzokogott. Odaültem hozzá. Már nyolcéves koromban elhatároztam: *nem leszek boldog*, mondta a pesti nő, de nem folytatta, mert abban a pillanatban nagy fekete macskaként mellésurrant egy férfi. Szó nélkül otthagytam őket, éppen csak egy darabkát törve abból a sajtból. Míg itt vártalak, hirtelen nagyon érezni kezdtem azt a nőt a szalagsajttal. Úgy tűnt, belül a bőr és a csont között, sírok. Vagy valahol még beljebb permetezi az őszi eső a zsigerek fürtjeit. Most értettem csak meg igazán a marokkói király gyógyszerését...

— Ezt nagyon szépen mondtad. De most tél van, épp az előbb indult meg a hó. Csizmát kellene vennem. Aztán majd leereszkedünk a cipőosztályra. Vagy egy rossz katonacsizmát kellene szereznem?

— *Hetvenkilenc éves volt* — mondta hirtelen hangot váltva a lány, a szomszéd asztalnál gubbasztó nyugdíjas professzor újságjába hajolva. Aztán sokáig nem szóltak egymáshoz.

Az ételliftben közben egy leöntött karfiol érkezett fel. De a pincér továbbra sem mozgott, és a karfiol elindult visszafelé.

— Azt mondják, ezt most hallom először, hogy Johnny Weismüller itt valahol született. Bánátban. Szabadfán...

— Szabadfán — meresztette tágra szemét a lány. Ez a név most ugyanolyan abszurdnak tűnt neki, mint az előbb a férfinak a szalagsajt.

— Nem tudom, nem találtam ilyen nevű helységet a lexikonjaimban, pedig vagy háromban megnéztem. Csak Szabadka van meg Szabadfalu. Tán Szabadfalu... És Fehér Jancsinak hívták. Nem véletlenül voltam tehát annyira meggyőződve gyerekkoromban, hogy Tarzan magyarul: ordít...

A lány nevetni próbált. A férfi maga elé húzta a paprikatarót. A pincér továbbra sem akarta észrevenni őket, a férfi pedig nem tartozott azok közé, akik határozott, erélyes gesztussal tudják magukhoz rendelni a pincért. (Ha magamhoz tudnék parancsolni egy pincért, akár katonatiszt is lehetnék, gondolta ilyenkor mindig a férfi. És kedvenc filozófusát idézte: „Istennek nincs szüksége katonákra.”)

— *1933-ban a berlini egyetem előtt Tarzan-könyveket égettek...* Nem tudom miért — tűnődött a lány —, előbb azt gondoltam, a Putnikban beszéltünk meg találkát, és oda siettem. Ott, éppen ahogy be akartam nyomulni: egy ember elájult (istenem, vagy meghalt?!) a forgóajtóban. Abban a pillanatban eszembe jutott, az áruházban kell találkozunk.

Most a férfi lesett a tőpörödött, nyugdíjas professzor újságjába.

— *A pénz nem érdekli, a társadalmi hierarchia nem létezik a számára.*

A professzor észrevette, hogy az ő újságjába tekingetnek. Tetsett neki ez a játék. Ravaszokan mosolygott.

— *A filmrendezők korán felfigyeltek a mitikus figurára, és rövid idő alatt közkezelvényté tették. Sokáig keresték Tarzan igazi megszemélyesítőjét, míg végre 1932-ben rátaláltak Johnny Weissmüller személyében, aki Tarzanból új Heraklést formált...*

Az étellift visszajött a karfiollal. Sétál, gondolta a férfi. Sétál a karfiol. Csak sétáljon le-föl az óriás betonépítményben, legalább a professornak lesz ideje végigböngésznie rossz szemeivel a Tarzan-cikket. Nincs kizárva ugyanis, hogy a harmincas években ő is Berlinben tanult. Sőt az sincs kizárva, éppen ő írta azt a cikket. Vagy ami valószínűbb, az ő egykori cikkét dolgozta át — anélkül, hogy egyáltalán megemlítette volna a professzor nevét — valamelyik kezdő újságíró.

Ott lapult a fal mellett. A fellobbanó könyvmáglya olykor őt is megvilágította. Félt elementárisan, de mint a lepke, mind közelebb lopakodott a tűzhöz. A legújabb irodalomtudományi módszerek lelkes híveként érkezett Berlinbe — és egy kormos Burroughs-kötettel érkezett vissza Újvidékre. Hogy aztán valami je-

lentéktelen, látszólag csupán ismeretterjesztő Tarzan-cikkecskébe rejtse új nézeteit. Egyedül a cikkecske címe volt árulkodó:

U Á!

Akkor még fehérek voltak a kezei, most mint egy elaggott állatkerti vad mancsai, kutatnak újságok után a szemeteskukákban.

A lány a professzor gömbölyűre dagadt hátát nézte, fényesre kopott, hártyaként feszülő zakóját. Minden pillanatban kipukkadhat, gondolta. És kifolyik a genny. Egy élet gennyé.

— Nagy Cumi — szólalt meg a férfi —, kapott az orvosától, attól, aki, tudod, kivette fejből a golyót, egy isteni, csipkeszerű, ám mégis éles: agykorallt.

— Különös, már-már morbid . . .

— Igen. Stevo mesélte, ült a konyhaablak előtt, és eszegetett, amikor egyszer csak látja, a fiúk szaladnak Nagy Cumi véresen kalimpáló testével a kórház irányába . . . Amikor hasba szúrták a moziban, kedvenc Carmenjén, akkor meg én szaladtam vele, spriccelt a vér az ujjaim között . . .

Hirtelen elhallgatott. Istenem, gondolta, hányszor fogom még elmesélni ezeket az eseteket. Elszégyellte magát. Mi jupon anekdotázgatók barátaim halálosan, a szó szoros értelmében halálosan komoly dolgairól. A lány szerencsére nem figyelt rá. Várta, leste, hogy megjelenjen a karfiol. Már-már hallotta is az étellift suhánását, de nagy megdöbbenésére, a karfiol már nem volt benne. Egy üres kartondoboz érkezett.

— Hatalmas fekete vaslábásokat láttam a harmadik emeleten, az ultraviola kád mellett.

— Nemsokára főzni kezdik a fekete leveseket!

A lány arra gondolt, néhány éve látott itt, a harmadik emeleten egy üvegkádát. Abban kellene most fürdeni, lubickolni!

— Menjünk, kérdezzük meg valamelyik főnököt, kipróbálhatjuk-e az ultraviola kádát . . . Milyen jó reklám lenne az áruháznak is! Akár naponta fürödhetnénk itt. Akár naponta szeretkezhetnénk itt, a bamba vevők szeme láttára, az ultraviola kádban . . .

Nevettek. Erősen megszorították egymás kezét.

— *67 világrekordot döntött meg.*

— Elhatároztam — mondta halkán a lány —, Marokkóba utazom. Látnom kell azt a gyógyszertárat. Úgy képzelem, tele azúr

üvegcsével, hajszálvékony aranyvonallal futtatott, csöpp porcelán-tégellyel...

— Álomban évekig láttam — mondta a férfi.

— Az őserdőben? — kérdezte a lány.

— Nem. Az intézetben. Amint újraöntik kényszerzubbonyát. Érintetlen gipszből.

— A kényszerzubbonyát?!

— A kényszerzubbonyát. Ahogy öklömnyi gipszrögként újból és újból kiverik szájából üvöltését: a Tarzan-üvöltést — mondta a férfi hirtelen elfehéredve. Felállt.

A professzor előtt ott gőzölgött a karfiol.

Visszaült. Mozdított a sótartón. Most a paprika volt a lány előtt. Hallgattak. Érezték, többé nem fognak tudni megszólalni. Lesték, hármuk közül melyikük fog először felüvölteni.

A professzor kis lyukat fúrt villájával a korallszerű karfiolba. És hirtelen megcsillantak sárga nyúlfogai.

A férfi észrevétlenül levetette cipőit az asztal alatt.

A lány selyemblúzában mind jobban átsütött rózsaszín húsa.

KOBALT KARCSI, AZ ÁRUHÁZI DETEKTÍV

— Mit csinálsz?!

— Semmit, csak bedobtam a cserépkályhába ezeket a vacak kis vesszőkosarakat.

— Mit? Bedobtad? Megőrültél?

— Mind széttöredeztek.

— Mit beszélsz?

— Amikor tíz éve hozzánk kerültek, már akkor is széthullófélben voltak. Emlékszem, át kellett szőnöm őket vékony rézdróttal...

— És az a rézdrót megcsillantotta őket, akárha friss vesszőből fontad volna újra mindet egytől egyig! Istenem, mennyire megörültem nekik. És most feltüzelted őket. Hihetetlen. Feltüzelted az én kis málnás- meg földiepreskosaraimat. Csak ez a négy-öt kis szakajtóforma kosár maradt palicsi gyümölcsöseinkből. Semmi más. Több száz ilyen kiskosár volt. Vagy tán ezer is. És nyaranta mind tele málnával, földieperrel, ribizkével, szederrel! És most te ezeket az utolsó darabokat is feltüzelted! Megőrültél?

— Mondom, teljesen széthullottak. Már lehetetlen lett volna megjavítani őket.

— Volt egy ember a háznál, akinek kizárólag a kosárfonás meg a seprűkötés volt a dolga. A nagy gyümölcsös, a még nagyobb szénás kosarakat fonta, a szakajtókat kenyérnek, tojásnak, málnának, kötötte a cirok- meg kertisöprűket, olykor tollseprűt, tollpamacst is készített, de mást még véletlenül sem, más munkára egyszerűen nem lehetett megkérni. A fő feladata persze a málnáskosarak fonása, rendben tartása volt. Mindig a tavasz első napján költözködött hozzánk az az alacsony, púpos emberke, a kosaras. A szénapadlás volt a főhadiszállása. Émelyítő mentaillatot terjesztett maga körül. Hogy télen mit csinált, merre járt, miből élt, azt senki sem tudta. Az idény beindulásakor ő is kiköltözködött a préházba. Állandóan a rendelkezésünkre állva ott, a helyszínen dolgozott. Mintha hárfán játszott volna, úgy hajtogatta, fűzte, fonta a friss, sárga fűzveszőket... És most te egyszerűen feltűzelted az utolsó málnásszakajtókat is! Hallottam a hirtelen ropogást, mindjárt sejtettem, valami örültséget csináltál.

— Maguktól hullottak, porladtak szét. Megette őket a szú. Hisz a vesszőszékeket is betűzeltük. A vesszőkoffert...

— De hiszen valamikor te is kedvelted ezeket a kiskosarakat. Azt mondtad, még a szú lisztjének is málnaíze van. Valahol meg azt írtad, imádod a málnásszakajtók nyikorgását, cincogását. Egyik versedben éppen egy ilyen málnával teli kis kosarat emel valaki — afféle úrfelmutatásként — a nap felé. És te mesélted nekem azt is, hogy a szülédék csuporba szedték valamikor a málnát — szilkébe. És a gyümölcsösládákról (narancsosládákról) is mindig úgy beszéltél, mint a szilkék, szakajtók törvényes utódjáról, szemben a műanyag edényekkel. Amikor ilyesmiket olvastam a könyveidben, mindig azt akartam mondani, azért ne vidd túlzásba a málnáskosarakkal, ne vidd túlzásba a málnával, a földieperrel. És most se szó, se beszéd, feltűzelted az utolsó példányokat is. Nem értelek. Még ha nem használtam volna őket! De hát jól tudod, mennyire szerettem szedni beléjük a garázs mögött a málnát, szedret, földiepret, még akkor is, ha néha csak öt-hat szem volt az egész. Jól tudod, az a garázs mögötti fél méteres sáv (amit, igaz, újabban csicsókával, tormával dugdostál tele) az én málnaligetem. Ez a garázs mögötti semmis sáv az én Palicsom itt Újvidéken. Tényleg nem értelek. Megörültél? Éppen ezek az ártatlanul cinco-

gó, síró, kis szakajtók voltak az utadban. Miért nem tüzeled be a könyveidet?

— Tüzelem. Már tervet is készítettem: két év alatt szépen feltüzelem könyvtáram holt állagát. Végül is csak egy közepes utazóládára valót hagyok meg. Jó öreg tanárom kóválygott egy ilyen vasalt könyvesládával a világban sosem is lehorgonyozva. Tüzelem, szép lassan tüzelem.

— Akkor meg mi a fenéért kellett a málnáskosarokat is feltüzelned? Mondom, nem értelek, nem, egyáltalán.

— Tegnap...

— Mi volt tegnap?

— Tegnap voltam a városban...

— Jobb is, ha begyalogolsz néha, mint hogy itt gubbassz és unalmodban ilyen örültségeket csinálsz. Észrevettem én már, hogy eláraszt bennünket a pörnyés hamu, csak nem volt időm végére járni a dolognak. De mi köze a te sétafikálásodnak, a városnak az én kis palicsi kosaramhoz? Mi? Mondd már, mert sikitok.

— Tegnap begyalogoltam a városba... Képzeld, kedves, a vakvágány szemétdombján láttam egy még tűrhető állapotban levő, fekete diplomatatáskát. Azt hiszem, ez az első szemétre dobott diplomatatáska. Érezni lehetett, még a vakvágány, a szemételep is meglepődött, megilletődött. Sokáig nézegettem, de nem mertem kinyitni. Szerinted, mi lehetett benne? Netán időzítve volt?

— Kérlek, most az egyszer ne kezdj el másról beszélni. Azt kérdeztem, miért tüzelte be a málnáskosarokat. Te erre azt felelted, begyalogoltál a városba, és közben a vakvágányon láttál egy szemétre hajított diplomatatáskát. Ez egyszerűen észbontó! Ezt már valóban képtelen vagyok követni, belehülyülök ezekbe az állandó oldalazásaidba.

— Voltam a városban, és betértem az áruházba is.

— Mi a fenét kerestél már megint ott? Nem megegyeztünk, hogy nem mész többé oda? Hagyod a fenébe azt az egész áruház-históriát: „egyetlen metaforádat”.

— Fáztam. Előbb a templomba mentem, beültem az öregasszonyok közé, de ott még hidegebb volt, mint kint az utcán. Csak az öregasszonyok üveg olvasófüzérei csörögtek. Nem maradt más hátra, mint: az áruház. Gondoltam, éppen csak körülnézek a földszinti gombosztályon.

— Gombosztályon?

— Tudod, régi álmod, csinálni egy gombantikváriumot... Nem emlékszel, meséltem, egyszer Párizsban láttam egy kis gombosboltot. Legalább már száz éve csak gombbal foglalkozott az a familia, valamelyik ősüknek tán gombgyára, gombüzeme is lehetett, és minden bizonnyal folyamatosan foglalkozhattak gombbehúzással is. A világ összes gombjából volt ott négyes, hatos vagy tizenkettes sorozat, vagy legalább egyetlenegy példány. A legizgalmasabbak azok a hatalmas dobozok, ládák voltak, amelyekben ömlesztve hevert mázsaszámra mindenféle gomb, gombocska. Álltam abban a kis, hűs boltban és éreztem, ott mind megtalálhatom gyerekkorom lepattant, elveszett, hiába keresett gyöngyház, fa-, agancs- és bakelitgombjait. Mint a mese Jancsija és Juliskája az elszórt kavicsokon, szépen visszalépkedhettem gyerekkoromba. Fél óra se kellett, hogy összeállítsam legjobb gombfoci-válogatottamat. Egykor könyvesboltot szerettem volna, művészeti tárgyakkal, könyvekkel kereskedő antikváriumot, most már inkább csak egy tenyérsnyi gombosboltot. *Gimbelem-gombolom* lenne a neve, vagy

ATOMGOMB(a)

— Már megint őrjítően oldalazol, kedves, szöksz szanaszét, szöksz minden irányba. Miért tüzelted be kis málnáskosaraimat?!

— És ahogy ott piszmogtam az áruház szegényes gombosztályán, turkáltam az ömlesztett, lila műanyagombok között, akár a rajzfilmek Gonzalesa, elsüvített mellettem Kobalt Karcsi, az áruházi patkány, majd hirtelen visszafordult, és csikorogva lefékezett mellettem. Hol vagy, kiskomám, kiáltozta. Hol a fenében bujdosol? Végre! Csakhogy előkeveredtél! Mi a probléma, Kobaltkám, kérdeztem zavartan. Egy sajnálatos sztori történt itt tegnap, mondta arcomba lihegve. Akaratom ellenére én is belekeveredtem, sőt ha jobban meggondolom, én idéztem elő az egészet. Nem értelek, mondtam. Kobalt végre kifújta magát, és belém karolva nyugodtabban, érthetőbben folytatta storyját. A horgász-, majd a fegyverosztályon nézelődtem épp, mondta Kobalt. Új villantók érkeztek, orosz vadászpuskák, egy fantasztikus vésetű kanadai winchester, kínai vadászkések, bicskák. Valaki vívó (vagy méhészt) álarcokat próbálgatott, többen körülállták, heccelték. Akkor egy ember hajolt át az üvegpulton. Feltűnt nagyon elhasznált, elgyötört ruhája. Pontosan látszott, már hosszabb ideje ruhájában alszik, és nem biztos, hogy ágyban. Szóval, behajolt, be, kissé job-

ban, mint általában a kuncsaftok. Az első pillanatban azt hittem, fegyvert akar lopni, rabolni. Közelebb léptem. És ebben a lépésben még egyformán volt benne az, hogy ha elemel egy browningot, falazok neki, de az is, hogy elgáncsolom, ha futni kezd. Halkan azt kérdezte, van-e szájkosaruk? Van, mondta az elárúsító. Jól tudod, mondta Kobalt, nagy kutyabolond, kutyabuzi vagyok. Természetes tehát, hogy még közelebb nyomultam hozzájuk. Az igazság az, hogy a szájkosarak jobban érdekelnek, mint a fegyverek. Az elárúsító a pult alá nyúlt, és az üveglapra dobott egy zsíros fekete bőrből készült szájkosarat. A figura utánakapott, és valami furcsa, hirtelen mozdulattal az arcához emelte. Megkísérelte bele dugni a fejét, de csak az álla fért bele. Szóval de facto felpróbálta a szájkosarat. Ez, mondanom sem kell, kissé megzavart, noha akkor felnevettem, akkor tetszett az ürge váratlan mozdulata. Azt gondoltam, a kereskedőt, engem, a szájtátit ugrat, akar megnevetetni gesztusával. Aztán meg arra gondoltam, lám mennyire szereti kutyáját, teljesen azonosult vele. Nagyobbat kért. Majd még nagyobbat. Végül talált egyet, ami pontosan neki való volt, amit akárha az ő fejére, az ő szájára szabtak volna. Fizetett, és kezében a sárga szíjból és nikkelezett drótból font kosárral lesétált az áruház vendéglőjébe. Az egyik szabad asztalra dobta, italt rendelt. Az első korty után meredten, mind üvegesebb szemmel kezdte bámulni a kosarat. Fura csendélet volt az ott a damaszterítón: egy pohár konyak, egy piros-fehér sótartó, egy szájkosár. Odaültem mellé. Nehezen indult a konverzáció, ha azt a tapogató kérdéssellemmel ösztökélt, félig artikulált makogást, nyögést egyáltalán konverzációnak lehet nevezni. Kínlódva, verejtékezve beszélt, érezni lehetett, ezeregy görcs alól kell feloldoznia minden szót. Milyen kutyája van, kérdeztem közömbösséget színlelve. Dog? Nekem is dogom van. Dán? Német? Nekem is ideje lenne már vennem egy szájkosarat. Szép, hatalmas pofája van a dogoknak. Barátom dogmatikusoknak nevezi őket. Hahaha! Nem dogja van? Nem, mondta. Bernáthegyi? Nem. Újfundlandi? A legkülönösebb kutya tán az újfundlandi, bár igazán nem ismerem a természetét. Félresikerült, nagy, albinó pofája izgatja a fantáziámat. Mintha csak dülledt bulldog és kecses agár keresztezéséből született volna. A múltkor itt, Újvidéken is láttam egy nőtényt. Nem újfundlandi? Boxer? Nem. Nem boxer? Fél órája faggattam már, mire kiderült, egyáltalán nincs is kutyája. Még csak macskája sincs. Semmije sincs. Már éppen faképnél akartam hagyni, amikor, mintha

csak vért kezdene el köhögni, hányni, megindult belőle a beszéd. Nehezen tudtam követni, teljes egészében nem is értettem meg a meséjét. Egy börtönről volt szó. De nem értettem pontosan, hol is volt az a börtön. És azt sem, hogy ő rab volt-e ott vagy netán börtönőr, vagy egyik sem, hanem neki is úgy mesélték az esetet, mondjuk egy másik börtönben.

Különös egy börtön lehetett, az szent. Földieper- és részben málnatermesztéssel foglalkoztak. Hatalmas földieperföldjei voltak a fegyháznak. És a fegyencek fő foglalkozása a földieper szedése, szüretelése volt.

Már akkor megkérdeztem Kobalt Karcsit, miibe szedték a földiepret, szilkébe, kosárba, ládába vagy műanyag edényekbe, de nem hallotta meg a kérdésemet, vagy pedig komolytalannak vélhette, nem odavágónak ítélné meg, nem tudom. Az a börtön valójában a fiatalok bűnözők börtöne volt. És a gyerekek szájkosárral a szájukon szüretelték a földiepret. Előbb úgy hittem, azt akarja mondani: szájkosárba szedték, de aztán nyomatékosan megismételte: szájkosárban. Szájkosárban, nehogy egyenek közben. Azóta, mondta Kobalt, nem tudok szabadulni attól a képtől: végtelen földieperföldek és a többszáz négykézláb mászó, szájkosaras gyerekek... Egy pillanatra az volt az érzésem, folytatta Kobalt Karcsi, az illető most szabadulhatott a börtönből (börtönben lett nagykorúvá is, persze). És most már nem tud szájkosár nélkül. Fizetett. Majd hirtelen, nagy szakértelemmel, felkapcsolta arcára a szájkosarat, és távozott. Még csak az hiányzik, hogy négykézlábra ereszkedjen itt, a korpaszín műmárványon, gondoltam, mondta Kobalt. Egy ideig az első emeleten körözött a pánikszerűen vásárló tömeg nagy megrökönyödésére. Észrevétlenül követtem. Azon tűnődtem, ha nem tesznek szájkosarat azokra a gyerekekre, akkor, lévén éhesek, halálra zabálják magukat... Hozzá akartam lépni. Gondoltam belekarolok és kivezetem az áruházból, megkíséreltem levetetni vele a szájkosarat. De magam sem tudom miért, nem ezt tettem, hanem feltelefonáltam az áruház igazgatójának. Egy őrült mázskál az első emeleten, mondtam. A főnök azonnal kihívta a mentőket. Tíz perc sem múlt el, máris ráhúzták a kényszerzubonyt. Félelmetesen nézett ki szegény, ahogy szájkosárral, fakó, mocskos kényszerzubonyba kötve fetrengett ott, a korpaszín műmárványon. Ahogy elszállították, egy manekent küldött értem az igazgató. Felmentem hozzá. Fagyalalttal kínáltak. Szerencsére vaníliással, csokoládéssal, rumossal és nem földiepressel, málnással.

Még azon melegében el akartam mesélni neki, mi is történt valójában, el akartam mesélni neki azt a döbbenetes földieperszüretet, de csak legyintett. Aztán azzal próbálkoztam, hogy előadom neki (netán egy megfelelő sarkot találna) a gombantikvárium, az ATOMGOMB(a) tervét, de arra is csak legyintett. Akkor, közben észrevétlenül a maneken térdére csúsztatva tenyeremet, azt kérdeztem, kényszerzubbonyt miért nem árulnak?

KÉNYSZERZUBBONYOSZTÁLY!

Csapzott, habzó szájú manekenek reklámoznák, azt hiszem, nagy visszhangja lenne. Akár az egész áruházat is szakosíthatnák. Az első áruház lenne a világon, amely kizárólag kényszerzubbonyokat árusítana. Az igazgató ismét csak legyintett. Megszokta már hasonló, meredek ajánlataimat, ahogy ő mondja, lila ötleteimet. Végül, amikor kimerítettem témáimat, megmondta, miért is hívatott fel tulajdonképpen az áruház tetején, tujaligetek között levő, pazar irodájába.

Szeretne áruházi detektívként alkalmazni.

Szabódtam, téged említettem. Mondtam, te emelted vidéki áruházunkat irodalmunk egyik fontos metaforájává, te vagy az igazi szakértője, specialistája, én már csak a te novelláid hatására kerültem, szoktam oda, én valójában egyik áruház-novellád hőse vagyok csupán, ahogy te szoktad mondani, egy közönséges áruházi patkány. De semmi sem érdekelt. Kivert a verejték. A maneken, hiába szorítottam mind görcsösebben a combját az asztal alatt, vihogott. Megjegyezte, hallott már áruháznovelláidról, áruházverseidről, sőt arról is értesült, hogy egy áruház vonatkozású drámadat hamarosan műsorra tűzi a színház. De neki rám, Kobalt Karcára van szüksége. Ugyanis ez business, nem művészet. Business, nem művészet, ismételve.

Azóta itt dolgozom, mondta fanyar mosolyra húzva ajkát Kobalt. Gyerekkoromban gyakran fantáziáltam arról, detektív leszek, de arra sosem gondoltam, hogy éppen áruházi detektív. Reggeltől estig szédelgek az emeletek között. Néha, ha úgy kívánja a helyzet, még a lépcsőkorlátot is lecsúszok. Ajánlatot tettem, szereljenek fel számomra az emeletek között egy olyan csőféleséget, mint amilyenen a tűzoltók szoktak lecsúszni tűz esetén. Behúzódok a szőnyegosztályra, és néha átalszom az egész napot. Olykor kávézom a manekenekkel, egyet-egyét becsalok a textil- vagy szivacs-

raktárba. Ha véletlenül ráfutok az igazgatóra, azonnal bonyolult tükrös- és tévérendszerekről, újfajta periszkópokról, lehallgatókészülékekről kezdek értekezni neki. Az elárúsítónők és a manekenek azt mondják, nagyon meg van velem elégedve. Profi áruházi detektívnek tart, az áruházak Sherlock Holmesának becéz...

Sehogyan sem sikerült megszakítanom Kobalt szövegét. Néha úgy tűnik, félóráig is képes lélegzetvételnyi szünet nélkül szövegelni. A szövegelés kétéltűje. Nem maradt más hátra, szó nélkül faképnél hagyni. Kirohantam a sugárútra, és bevágtam magam egy taxiba. Nem tudom, miért, de az volt az érzésem, ha maradok, az áruházi patkányból áruházi detektívvé avanszált Kobalt Karcsi engem is kényszerzubbonyba köttet.

— És itthon első dolgod volt betüzelni kis, cincogó málnás- és földiepreskosaraimat?

— Igen.

— Hát, ha jobban meggondolom, Kobalt Karcsi barátoddal előbb-utóbb fakó kényszerzubbonyban fogtok hajlongni egymás előtt, mint két szamuráj, ha kényszerzubbonyban egyáltalán meg lehet hajolni... Nem tudom, de egy-egy olyan szájkosár, olyan vastag szíjakkból meg nikkelezett drótokból font szájkosár mindenféleképpen elkelne nektek. Megőrül a szövegeitekől az ember. A szövegelés kétéltűi! Lassan már félni kezdek, végül is nemcsak titeket, miközben sikítózva, üvöltözve követelem rajtatok málnás- és földiepreskosárkáimat, engemet is kényszerzubbonyba, mocskos, fakó kényszerzubbonyba fognak kötni. Sikítózva, üvöltözve követem őket, még énram is rám nem szíjaznak egy olyan málna- és földieperizű szájkosarat. És habozva, nyáladzva nyalom majd a szíjakat, nikkeldrótokat, nyalom, mint a fagyaltot. Most meg hová mész?!

— A vakvágányra. Mégiscsak kinyitom azt a diplomatautókat ott, a szemétdombon...

— Kinyitod, és hogy, ismét csak Kobalt Karcsinál fogsz kikötni az áruházban, diplomatautóval a kezében... Sikítok! Sikítok!